І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го ЖОВТНЯ 1972 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 19, 1972 No. 194. VOL. LXXIX.

Отець Віктор Янітелі, президент 100-літнього Коледжу св Петра в Джерзі Сіті, найменований на комішенера Портової Влади

Трентон. — Губернатор Ню Джерзі Вілліям Т. Кейгіл повідомив у вівторок, 17-жовтня, що він найменував отця Віктора Р. Янітелі, президента Коледжу св. Петра в Джерзі Сіті, який цього року відзначає своє 100-річчя з активною участю українців, на комішенера стейту до дво-стейтової Портової Влади Ню Йорку і Ню Джерзі. Отець Янітелі буде шостим репрезентантом Ню Джерзі в цій Владі, що відає величезним апаратом транспорту в цих двох стейтах, включно із завідуванням тунелями і мостами через Гудсон, автобусовим транспортом та ін. Губернатор Кейгіл, повідомляючи про найменування о. Янітелі на цей відповідальний пост, рівночасно заявив представникам преси, що о. Янітелі цілком погоджується з його думкою щодо нових відповідальностей Портової Влади за масовий транспорт в Ню Йорку — Ню Джерзі. Найменування о. Янітелі вимагає ще затвердження стейтовим Сенатом. Як відомо з інших повідомлень, о. Віктор Янітелі є щирим другом українців та добрим знавцем української історії і українських змагань та радо привітав згоду Українського Народного Союзу включитися у відзначування 100-річчя очолюваного ним Коледжу. „Українські Дні" з цієї нагоди відбудуться цієї суботи і неділі, 21 і 22-го жовтня. В суботу, 21-го жовтня, відбудеться в приміщеннях Коледжу наукова конференція, яку проводитиме д-р Константин Савчук, професор історії в цьому Коледжу, та участь в якій беруть видатні знавці проблеми, що буде темою конференції: сучасні дисидентські рухи в Україні та інших опанованих червоною Москвою країнах Східньої Европи. Конференція відбудеться в Повп Лекчур Голл та почнеться о год. 10:30 перед полуднем. В неділю, 22-го жовтня, о год. 3-ій по полудні відбудеться в залі Ферріс Гайскул великий фестиваль „Гомін України" з участю видатних українських артистів і ансамблів. Найменування отця Віктора Янітелі на високий і відповідальний стейтовий пост можна вважати рівночас і відзначенням очолюваного ним Коледжу в його 100-річчя.

Отець Віктор Р. Янітелі

СЕНАТ ВІДКИНУВ ОБМЕЖЕННЯ УРЯДОВОГО БЮДЖЕТУ, ПРЕЗИДЕНТ НАКЛАВ „ВЕТО" НА ІНШИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашингтон. — 92-ий Конґрес не зміг вчасно закінчити своєї праці, бо ще не винесено низки ухвал про різні законопроєкти. Майже не дебатуючи, Сенат відкинув прохання Адміністрації президента Р. Ніксона про обмеження бюджету на урядові видатки на біжучий фінансовий рік до 250 більйонів. Уряд прохав про таке обмеження заради зміцнення боротьби з інфляцією. Сенат відкинув також компромісову пропозицію, за якою Президент міг би зробити обмеження видатків до 150 більйонів долярів, де він би забажав. У свою чергу, президент Ніксон наклав „вето" на законопроєкт про призділення 24.6 більйона долярів на боротьбу із забрудненням річок та водних просторів, хоча значна більшість у Сенаті і в Палаті Репрезентантів була за таким законом. Компромісова пропозиція щодо обмеження бюджету на державні видатки була вироблена Конференцією, до складу якої входили сенатори і конґресмени. Палата Репрезентантів підтримала була компромісовий законопроєкт 166 голосами проти 17 голосів, але Сенат відкинув те рішення 39 голосами проти 27. Другу компромісову пропозицію, яку вніс сенатор А. Кренстон, демократ із Каліфорнії, було відкинено в останню хвилину 50 голосами проти 10. Справу буде знову розглядати Палата Репрезентантів. Президент Ніксон прохав Конґрес, щоб йому надали необмежене право скоротити федеральні видатки — в рямцях 250 більйонів долярів — там, де він вважатиме це за необхідне. Палата Репрезентантів підтримала прохання Президента, але Сенат із цим не погодився. Більшість сенаторів вважають, що лише Конґрес має право виносити такі рішення, а не Президент.

Дві фірми одержали дозвіл підвищити ціни на авта

Вашингтон. — Урядова Комісія цін видала дозвіл для двох фірм, які продукують авта, підвищити ціни на їхню продукцію. Такий дозвіл одержали корпорація Крайслер і корпорація Амерікен Моторс, бо продукція їхніх автомобілів подорожчала через достосування її до збільшених вимог урядового стандарту. Обидва автопродуценти покращили свої авта в розумінні безпеки їзди і автом і зменшення занечищення повітря вихідними газами, що вимагало додаткових кращих матеріялів та деяких пристроїв у моделях на 1973 рік. Ще 29 серпня Комісія цін відкинула прохання корпорацій Дженерал Моторс і Форда про підвищення цін на їхні автомобілі, продажа яких становить разом 80 відсотків усього збуту автомобілів у ЗСА. Речник корпорації Крайслер повідомив, що їхнє авто моделі 1973 року буде коштувати кругло на 20 долярів дорожче, чим тепер, хоча Комісія цін видала дозвіл підвищити ціну на одно авто аж до 60 долярів, а корпорація Амерікен Моторс підвищить ціну на 38 долярів, хоча дістала уповноваження при потребі підвищити ціну за одно авто аж на 144 доляри. Обидві компанії повідомили, що автомобілі, замовлені нині, хоча ще й не доставлені покупцям, будуть продаватися по старій ціні.

Кіссінджер знову конферував у Парижі про В'єтнам — відтіль полетів до Сайґону

Вашингтон. — З Білого Дому повідомлено, що асистент президента Ніксона для справ крайової безпеки Генрі Кіссінджер, який в минулому тижні перевів у Парижі чотири дні на розмовах з в'єтнамськими комуністами, полетів був туди знову у понеділок 16 ц. р. і після наради з головою делеґації Північного В'єтнаму на Паризькій конференції про В'єтнам, Хуаном Туі, відлетів у вівторок 17 жовтня ц. р. до Сайґону. В його товаристві знаходились його 4 співробітники і високий урядовець в Державному Департаменті, Вілліям Сулліван, фахівець справ Індокитаю. До Сайґону прибув уже також новопризначений шеф штабу Армії, генерал Крейтон Абрамс, який тільки чотири місяці тому перестав бути головним командувачем американських військ у В'єтнамі й тому має дуже добрі зв'язки з південно-в'єтнамським президентом Нґуєном Ван Тієм. Цей останній перевів 2 минулі дні на довгих нарадах з своїм міністром закордонних справ та своїми амбасадорами з Парижу і Вашинґтону, при чому амбасадор Південного В'єтнаму у Парижі Фам Данґ Лянґ репрезентує Південний В'єтнам на згаданій Паризькій конференції про В'єтнам. Головний контрпартнер Кіссінджера в таємних розмовах у Парижі, член Політбюра компартії Північного В'єтнаму Ле Дук То прибув до Ганою почерез Москву і Пекін також звітувати своєму урядові про хід і вислід своїх розмов із Кіссінджером.

У Південній Кореї проголошено воєнний стан — ЗСА зголосили застереження

Сеул. — Президент Південної Кореї Парк Чунґ Гі проголосив у цілій тій країні воєнний стан, припинив важність конституції, розв'язав парлямент та встановив пресову цензуру. У своїй промові через радіо-телевізію названий президент виправдував той крок потребою зревідувати існуючу конституцію, яку, мовляв, складено в епосі холодної війни та яка не відповідає зміненим міжнародним відносинам і веденим з Північною Кореєю розмовам про об'єднання країни. Парк Чунґ Гі заповів, що під кінець цього місяця буде проголошений проєкт змін конституції і що нова конституція буде піддана під всенародний плебісцит, під кінець цього року. Припускають, що йдеться про точку конституції, яка визнає Південну Корею, як єдиного репрезентанта корейського народу і не признає комуністичного режиму у північній частині Кореї. Але американський Уряд поставився критично до проголошення воєнного стану в Південній Кореї. Американський амбасадор у Сеулі заявив тамошньому міністрові закордонних справ, що ЗСА не бачать оправдання на потребу воєнного стану і те саме заявлено у Вашинґтоні південно-корейському амбасадорові. ЗСА мають у Південній Кореї 40.000 війська і є головним союзником та протектором Південної Кореї і тому припинення важности тамошньої конституції та проголошення воєнного стану заскочило Америку.

Хмаросяг УНС предметом загального подиву

Так виглядає тепер могутня сталево-бетонова структура 15-поверхового хмаросягу Українського Народного Союзу для його нових приміщень та для приміщень „Свободи" над Гудсоном в Джерзі Сіті, що належить до найбільш оригінальних в місті та є предметом загального подиву. Тепер закінчується будова даху, на якому буде приміщена машинерія для порушування елевейторів, ведуться інтенсивні праці при каналізаційних та електрифікаційних устаткуваннях, при будові переділів на тих поверхах, на яких будуть приміщення УНС та „Свободи" і починається вже закладання вікон. Будова, згідно з контрактом, мала б бути закінчена і будівля буде передана до вжитку в лютому наступного 1973-го року, саме у 80-ліття „Свободи".

КОРОТКІ ВІСТКИ

Середа, 18-го жовтня 1972 р.

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ У ВАШИНҐТОНІ вказав на потребу різкого зменшення потужности фірми - велетня Ай-Бі-Ем — Міжнародної Корпорації Бизнесових Машин. Ця фірма розрослась до тих розмірів і впливів, що з нею вже не можуть конкурувати інші, подібні їй. Тому висунено плян, згідно з урядовим законом про антитресті, схваленим три з половиною роки тому, щоб розділити Ай-Бі-Ем на декілька окремих, незалежних фірм.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА сенатор Джордж МекҐоверн висловив невдоволення пресою та взагалі працівниками інформації, закликаючи їх бути „більш дорослими". Це була його реакція на випадок у Лос Анджелесі, коли працівники телевізії присвятили більше часу й уваги пожежному старшині, чим сен. МекҐовернові.

ВПЕРШЕ ПІСЛЯ 23 РОКІВ ДО ЗСА прибула група з 11-ти лікарів із комуністичного Китаю. Вони проведуть у Ню Йорку 4 дні, відвідуючи медичні центри та лікувальні заклади. Крім того, китайські лікарі оглядають цікаві райони міста, як Воллстріт, „Чайнатавн" та ін. Група побувала у Вашинґтоні. Після вечері в „китайському ресторані" лікарі сказали, що ті страви дуже мало чим нагадують справжні китайські страви.

У ЦЬОГОРІЧНИХ ВИБОРАХ ЗМОЖУТЬ ВЗЯТИ участь 26 мільйонів осіб нових виборців, яким сповнилось від 18 до 24 роки життя. У минулих виборах молоді люди мали право голосувати лише тоді, коли на день виборів їм сповнився 21 рік життя.

СХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ПРИЙНЯЛА закон, за яким всі, що втекли відтіль перед 1-им січня ц. р. і не вернуться до кінця цього року, втратять громадянство Східньої Німеччини. Однак всі втікачі, яких є коло 150.000 у Західній Німеччині й інших країнах Західньої Европи, підпали під категорію „злочинців", що їх охоплює остання амнестія. Вони зможуть їздити до Східньої Німеччини без остраху, що їх арештують.

ЧИСЛО ВОЯКІВ ЗСА У В'ЄТНАМІ ЗМЕНШИЛОСЬ знову, впавши до 34.600. На 1 грудня ц. р. воно має становити 27.000. Але кругло 100.000 моряків і летунів беруть участь у дальшій війні проти Північного В'єтнаму з баз у Таї (Сіямі) і на Ґуамі та з чердаків військових кораблів у затоці Тонкіна.

З КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ ВІДЛЕТІВ додому почерез Гонґ Конґ міністер закордонних справ Західньої Німеччини (Німецької Федеративної Республіки) Вальтер Шеель. Він був у Пекіні три дні й понад 10 годин перевів на нарадах з Чжоу Ень-лаєм та іншими високими китайськими комуністичними урядовцями про затіснення економічних та культурних взаємин.

У НОРВЕҐІЇ СТВОРЕНО новий уряд, при чому прем'єром став Лярс Корвальд. Він сам і всі його міністри є противниками участи Норвеґії в Европейській Економічній Спільноті, згідно з вислідами народного плебісциту, який висловився проти такої участи. Але його уряд не має за собою тривкої парляментарної більшости, тому його доля непевна.

ЯПОНІЯ І АВСТРАЛІЯ ПЛЯНУЮТЬ тісну економічну співпрацю на терені південно - східнього обширу Азії. В цій справі японський міністер міжнародного торгу й промислу, Ясукіро Накасоне перебував на дводенній конференції у Канберрі. Австралія заявила у принципі свою згоду. Передбачені дальші наради.

Відділи УНС басейну твердого вугілля відбули організаційні наради

Магоні Сіті, Па. — Минулої неділі, 15-го жовтня, тут в залі української католицької парафії св. Миколая відбулися в пополудневих годинах чергові організаційні наради репрезентантів Відділів Українського Народного Союзу басейну твердого вугілля, який 78 років тому був „колискою" цієї найстаршої української суспільно-забезпеченевої і громадської української установи в Новому Світі. Наради, в яких взяли участь репрезентанти восьми Відділів Округи, відкрив голова Округи, заслужений піонер УНС Михайло Гентош, а молитву провів місцевий український католицький парох та відомий душпастир-громадянин о. Роман Ганас. Після вступних формальностей, головну промову-доповідь виголосив приявний на цих зборах головний предсідник УНС Иосип Лисогір. Поінформувавши приявних про загальний теперішній стан і розвиток УНС в поодиноких ділянках його активности, п. Иосиф Лисогір твердив, що потреба великого і активного братерського товариства сьогодні не менш велика, як була 78 років тому, коли створено УНСоюз. Існують також необхідності поліпшити та двигнути на нові вершини стан нашої громади, як етнічної групи і всі ті виклики ми можемо прийняти та дати собі з ними раду тільки об'єднаними силами і зусиллями, використовуючи всі наші духові і матеріяльні ресурси. Тільки так можна успішно змагатися з іншими групами, можна постійно підвищувати стандарт життя наших членів і нашої громади, подбати за кращу освіту для наших дітей, краще забезпечення наших старших громадян. В сучасній економіці життєве забезпечення є невідкличною і невідкладною вимогою для всіх наших родин, як старших, так і молодших. При цьому, чим більший буде УНС, тим дешевше буде забезпечення в ньому і тим більшою буде його допомога членам і громаді в їхніх потребах і змаганнях.

Головна радна пані Анна Гарас у своїй доповіді звернула окрему увагу на поодинокі ділянки активности УНСоюзу, зокрема на десятки тисяч долярів, що їх він дає на стипендії, його негайна допомога жертвам повені та ініціятивна роля в багатьох інших активностях нашої громади. Вона ґратулювала Окрузі за добрий поступ та успіхи в цьогорічній організаційній кампанії.

В дискусії, яка розвинулася після доповідей п. Лисогора і пані Гарас, забирали слово о. Р. Ганас, Й. Петрунцьо, Т. Бутрій, пані Словік, Й. Сидор, Й. Чабан, С. Полиняк, Й. Височанський, о. Г. Врублевський, М. Гентош та інші. Між пізнішими ухвалами було рішення відбути в неділю, 19-го серпня 1973 р. Крайовий День УНСоюзу в Лейквуд парку в Борнсвіл, згідно з постановою Головного Уряду, щоб кожного року відбувати такий День у Пенсильвенії, де УНСоюз був заснований.

Наради закінчено молитвою, яку провів о. Г. Врублевський. Опісля відбулося прийняття, що його приготовили урядовці Окружного Комітету.

Відзначено 35-ліття 343 Жіночого Відділу УНС в Рочестері

Рочестер. — В суботу 14-го жовтня, 343-ий Жіночий Відділ УНС, Товариство св. Анни, відзначив 35-ту річницю свого заснування ювілейним бенкетом, в якому взяло участь понад 140 осіб. Відділ 343 був заснований групою патріотичних жінок Рочестеру в дні 27-го лютого 1937 року, й багато з тих перших урядовців взяли участь в бенкеті. Між ними були Катерина (Сипіян) Білей, що була головою Відділу сім разів, заступниця голови Стела Андерсон, заступниця секретарки Ольга Навіри, касирка Стела Матковська, що прибула з Флориди. Катерина Сайлс Кравс переслала привітання. Після вступної молитви, яку провів о. шамб. Микола Баб'як, парох української католицької церкви св. Иосафата, Марія Пітерс, голова Відділу, представила о. Джеймса Стіл'а та Відділових урядовців Марію Свериду, що є на пості секретарки Відділу вже 11-ий раз та Анну Андрюс, касирку. Головним промовцем на бенкеті була пані Марія Душник, заступниця головного предсідника УНС, яка говорила про ролю жінок в УНС та про вплив писання Олени Кисілевської в просвіченні перепрацьованої української жінки-еміґрантки та її офіційне вступлення до УНС в 1908 році, коли то вперше жінка була вибрана заступницею головного предсідника УНС. П-і Душник закликала жінок УНСоюзу, щоб вони брали більш активну участь в організації і тим способом запевнили її дальший розвиток, як активної сили в нашій громаді та для допомоги нашем землякам в поневоленій Україні. На кінець, п-і Душник просила присутніх заспівати „Многая Літа" для 343-го Відділу УНС та його 150 членів-жінок. Між присутніми були також п. Василь Гузар, бувший головний радний УНС, а тепер голова Окружного Комітету УНС в Рочестері; Константин Шевчук, секретар Окружного Комітету, та Марія Ковальчук, секретарка 36-го Відділу УНС. Бенкет відбувся в гарному ресторані „Ґеджес", власником якого є українка, п-і Ольга Нороцька.

Гості із Канади в Ірвінґтоні

У неділю, 22-го жовтня 1972 р. в год. 4-ій по полудні в залі УНДому в Ірвінґтоні співатиме славне тріо „Троянда" із Канади в складі: Люба Мороз, Люба Дербіш і Христина Гарасовська. Також виступить Антін Дербіш, один із найкращих інтерпретаторів композиції Весоловського і Гуміліловича. Крім гостей із Канади у Вечорі візьмуть участь: Микола Понеділок, письменник-гуморист; Володимир Гентиш, пяніст - композитор і Оля Шкафаровська, рецитаторка. Вечір улаштовує Асоціяція Діячів Української Культури, Відділ Північного Ню Джерзі, якого головою є інж. Любомир Калинич.

„Троянди"

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ

ЗА ДВА ДНІ ВПЛИНУЛО ДАЛЬШИХ $17,955.61

На встановлення трьох катедр потрібно	$1,800,000.00
Досі вплинуло	$1,272,709.05
ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ	$ 527,290.95

З Фонду Катедр Українознавства, з новими великими надіями про можливість досягнути мету і до кінця цього року встановити в престижевому Гарвардському університеті три катедри українських студій майже за половину теперішньої висоти, вимаганої на одну катедру суми фундації, інформують про спонтанний відгомін нашого жертвенного і патріотичного громадянства на посилену збіркову кампанію, що позначилася також „рахунком вниз" потрібних ще фондів у „Свободі". Доказом цього відгомону може послужити факт, що в останніх двох днях минулого тижня вплинуло до ФКУ 13,787.00 дол., а в перших днях цього тижня вплинуло дальших 17,955.00 дол. Разом від минулої п'ятниці, 13-го жовтня, до вівтірка 17-го жовтня включно, до каси ФКУ на фонд українських студій в Гарварді вплинула сума 31,740.61 дол. Це, мабуть, найбільша сума, яку пожертвувано в так короткому часі за всю історію Американської України. Більші пожертви за останні два дні склали: Галина Андреадіс з Ню Йорку 1,000.00 дол., д-р Олекса і д-р Лариса Біланюк з Честеру 1,000.00 дол., Осип Волк з Коннектикат 1,000.00 дол., Роксана і Еміль Пик з Чикаґо 1,000.00 дол., Український Народний Дім в Лорейні 1,000.00 дол., Ольга і Ярослав Дужий 1,000.00 дол., д-р Денис Квітковський 1,000.00 дол., Евдокія і Стефан Климишин 1,000.00 дол. та Іван Ровенчук 1,000.00 дол.; Юрко Ровенчук 800.00 дол., Теофіль Марчак 750.00 дол., Олександер Палаташ 500.00 дол. Антін Яворський 500.00 дол., 233-ий Відділ УНС в Лорейні 300.00 дол., д-р Володимир Іванків 200.00 дол., д-р Еміль Лебедович 200.00 дол., Мілфорд Пелех 200.00 дол., Петро Рогатинський 200.00 дол., Роберт Дробат 136.00 дол. та 100.00 долярів пожертвували: Олександер Андріяшко, Осип Бойко, д-р Мирон Барлов, Петро Безвущак, Тарас Богай, Михайло Віхорек, Микола Воскрес, Всеволод Гнатчук, д-р Микола Гнатчук, Володимир і Стефанія Гупалівські, Іван Гришко, д-р Павло й Ірина Джуль, Іван і Леся Доцон, Олександер Дяків, Остап Захарків, Стефан Іванюш, Віліям Ковалишин, д-р Любомира і Ігор Коцур, Андрій Кульчицький, Марія Мацьовська, д-р Нестор Мельничук, Євген Михайлович, Володимир Москалюк, Богдан Несторович, Богдан Петріна, Петро Питяк, Лев Польовий, Іван Полозяк, Юрій Розгін, Анатоль Ромах, Володимир Ростенко, Олександер Серафин, Атанас Слюсарчук, Євген Стадник, д-р Любомир Трешневський, Український Горожанський Клюб, Микола Уштан, д-р Марія Юзич, Стефан і Ярослава Яблонські, Роза Бас, Анна Вадіно, Ярослав Заремба, Ярослав Зубаль, д-р Богдан Корчмарик, Богдан і Марія Поритко та Микола Преґар. Багато із названих жертводавців, включно із „тисячниками", пожертвували такі ж або й більші суми вже раніше, збільшуючи вдвоє і втроє свої дотеперішні пожертви на українські студії в Гарварді.

Пожертви на Центр Українських Студій в Гарварді можна відтягати від оподаткування.

Чеки виставляти на Ukrainian Studies Fund та пересилати на адресу: Harvard University, Room 208, 1737 Cambridge, Mass. 02138.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

УККА і Польонія

Інколи дійсну вартість якоїсь величини можна найкраще перевірити й устійнити через порівняння з подібною величиною. Ось у той самий час, коли відбувався в Йорку XI Конґрес Українців Америки — у Детройті відбувався Конґрес Американської Польонії. Не існує докладної статистики ні одної національної групи в Америці, отже й нема її ані щодо української, ані щодо польської. Але коли ми інколи говоримо про мільйон і навіть два мільйони українців, включаючи вже й тих уродженців України, які ще не перейшли процесу національного освідомлення, то поляків є поверх 5-ти мільйонів. У деяких стейтах, як Вісканзин чи Іллиной, вони просто „на кожному кроці". Вони мають багато своїх міських посадників, конґресменів і сенаторів, користуються чималими політичними впливами у державній верхівці.

А втім, на згаданий їхній Конґрес прибуло 593 делеґати, тоді як на нашому Конґресі було трохи менше, бо 502. Польський відповідник УККА — Польонія — отримав з пожертв у минулому році всього 90.000 дол., себто менше, як були з такого ж джерела прибутки УККА. За великий успіх минулої Управи Польонії вважали притягнення до її організаційної системи деяких адвокатів, лікарів і промисловців, тоді як Товариство Американсько-Українських Професіоналістів давно вже є членом УККА і у верхівці УККА давно перебувають професори, лікарі, адвокати, інженери. На Конґресі Польонії, як і на нашому, вражала поважніша участь молоді, — а чейже польська громада в Америці куди старша за українську і має куди більший контингент молоді. Нарікання на Конґресі Польонії на байдужність суспільства, на поступ асиміляції, на брак жертвенности були ще голосніші й поважніші, як на українському Конґресі...

Самокритицизм потрібний і необхідний, щоб не впасти в недугу самовдоволення, самохвальби і внаслідок цього — у маразм. Але не слід перебільшувати самокритицизму і переходити в самобичування, коли на порівнянні з іншими національними групами в Америці, численнішими й багатшими, ми не виходимо дуже погано. І в порівнянні з Конґресом Польонії наш XI Конґрес може похвалитися чималими успіхами ідейного, організаційного і виховного характеру, як еманація зрілого суцільного зорганізованого українського елементу в Америці.

Пам'ятник колгоспові

На території Совєтського Союзу є десятки тисяч пам'ятників. На ґранітних, кам'яних і цегляних підставках стоїть там Ленін у безконечних варіяціях, замінивши Сталіна з часу Хрущова; стоять сотні павліків морозових, які закликають дітей видавати антинародньому режимові своїх батьків; красуються „герої соціялістичної праці", як доярки, шофери, буряководи, шахтарі, які перевиконували норми; багато пам'ятників присвячені різним совєтським вождям, письменникам - комуністам тощо. Та між ними недавно з'явився пам'ятник - рекордсмен, якого можна б назвати пам'ятником усіх совєтських пам'ятників.

Мова про родинне село великого Тараса Шевченка, Моринці на Київщині. Там у жовтні ц. р., в присутності „республіканських" діячів та маси зігнаних колгоспників відкрили під звуки піонерських барабанів пам'ятник-обеліск, присвячений 50-літтю створення колгоспу в с. Моринцях. Фактично, у тому селі створено його з 15 різних колгоспів, артілей, колективних господарств. Частина з них розвалилася ще в 1930-их роках, скоро після примусового створення, частину перейменували, ще інші були зліквідовані через процес „укрупнення" колгоспів. Тепер на все те велике і дуже гарно забудоване село, бож воно показове для туристів, існує один колгосп - велетень під назвою „Батьківщина Шевченка". І на пам'ятнику колгоспові примістили невеличкий бюст поета-революціонера, задля більшого глуму над тим, хто все своє свідоме життя боровся проти заведеної за цариці Катерини II страшної системи кріпаччини. „Чорніше чорної землі" — писав про село і українських селян у російській імперії геніяльний Кобзар. Чи не стосуються і в наш час ці самі слова знедолених українських селян, обернених у державних наймитів з мінімальним заробітком, без права виїзду із села, бож селяни не дістають пашпорта, а пенсію дістають таку, що не можуть за неї вижити.

Встановлення пам'ятника колгоспові в родинному селі Тараса Шевченка є наругою не лише над пам'яттю Кобзаря і не лише над його родинним селом, а над Україною і над усіми працюючими у світі.

БІЛИЙ КРУК

У польському суспільстві завжди були білі круки, які не погоджувалися з „мріями про потугу" величезної більшости своїх земляків, з концепцією Польщі „від моря до моря", з намаганням асимілювати всі національні „меншини", із застосуванням принципу права самовизначення та історичного арґументу у ревіндикації земель тільки до себе, тільки до польського народу. Завжди були білі круки, які не погоджувалися із концепцією поділу Сходу Европи між Польщею й Росією, коштом України, Литви й Білоруси. Алеж відомо, що ультранаціоналістичною програмою Народово - Демократичної партії, пізніше „З'єдночення людово - народовего", себто так званої польської ендеції, просякли не тільки формальні члени тієї партії, а й все польське суспільство — за винятком власне нечисленних білих круків. Вони вбачали нещастя Польщі в оперті на велику державницьку Росію, і єдину ґарантію тривкости польської суверенної держави, єдину ґарантію тривкости волі поляків бачили у Прометеївській ідеї, базою якої була концепція протимосковського бльоку, передусім Польщі й України.

Одним із найвидатніших сучасних білих круків у польському суспільстві є Юзеф Лободовський, прегарний перекладач Шевченка на польську мову, першорядний знавець історії Сходу Европи і визначний публіцист, один з ідеологів групи паризької „Культури". У детройтському „Дзєннику Польському" з 20 вересня ц. р. появилася його стаття „Роздумування про роздумування", під якою може підписатися кожний український патріот. Юзеф Лободовський відповідає на статтю В. А. Збишевського в тому щоденнику з 12 липня ц. р., де стверджувалось, що „ближче пізнання нашого „старшого брата" із Сходу зробило всіх нас (у Польщі) европейцями, і то сереступними европейцями, передусім русофобами, але також українофобами". Збишевський покликався на неактуальність проблеми української державности: „кожна, хоч би тільки словесна спроба якоїсь заяви у користь її (України) самостійности вважають тепер у Парижі, Лондоні й Вашингтоні за прояв політичної незрілости, за авантурництво".

Юзеф Лободовський погоджується з цим твердженням, і тверезі українські обсерватори сучасної міжнародної дійсности, свідомі існуючої деконьюнктури для української визвольної проблеми, мусять також з цим погодитись, як теж із твердженням, що ніяка Росія, біла чи червона, ніколи не погодиться добровільно відступити Україну. Але Юзеф Лободовський відповідає названому вгорі польському авторові запитом: „Захід не хоче слухати про самостійність України? А про самостійність Польщі довгими роками хотів слухати?" На переломі минулого і цього сторіччя „кожну хоч би навіть тільки словесну заяву в користь самостійної Польщі вважали в Парижі й Лондоні за прояв політичної незрілости, за авантурництво".

Лободовський звертає увагу на процес деколонізації після останньої світової війни, який ще досі триває. „Кому півсторіччя тому снилося, що перестануть існувати великі колоніяльні імперії і що малі острови (наприклад Дівичі), які нараховують кількадесят тисяч мешканців, з г о лошуватимуть — і то з успіхом — претензії на державницьке існування? Чому йти у заклад, що совєтська імперія має тривати вічно?"... Лободовський признає потребу бути реалістами в політиці. І тому має слушність, заявляючи, що „тверезі українці знаменито здають собі справу з того, що тільки катастрофа (російської) імперії створить ситуацію, в якій можна буде спокуситись на створення самостійної України. Така ситуація вже була в рр. 1917-1920, і була змарнована з причин, що їх нічого тут розглядати. Звідкіля певність, що вона ще раз не повториться і що тоді вона не буде використана?!"

Лободовський заперечує втерту фразу, що історія не повторюється і с л у ш н о стверджує, що вона, „повторюючись, діє у змінених обставинах. При дрібці зусилля можна проводити аналогії між Віденським конгресом (1815) і Ялтою та Потсдамом. В кожному разі патронували тут і там ті самі лихі ворожки"... Лободовський не виключає можливости атомової війни, в якій польська чи українська проблеми не гратимуть ніякої ролі в обличчі проблеми знищення світу і збереження залишків людства. Але й тоді, „у майбутніх розмірах Апокаліпси, якщо вона прийшла б, яке значення можуть мати погляди російських націоналістів на самостійницькі вимоги українців?!"

Розглядаючи минулі польські історичні помилки, Лободовський таврує Ризький м и р о в и й договір і таврує незрілість та короткозорість тодішнього польського політичного світу й широких кіл польського народу, які „емоційно" зраділи на вістку про вмаршування польських військ до Києва у травні 1920 року, але не розуміли глибокого політичного змісту тодішньої українсько-польської виправи на Київ: „Коли б та виправа осягнула була свої цілі, то не було б ніякої столітньої війни, бо імперія просто розлетілася б на свої складові частини, не було б злощасного Ризького договору і його дальших наслідків. Не було б пакту Ріббентропа-Молотова, ані 17 вересня 1939 року", — себто вмаршування військ СССР на українсько - білоруські землі тодішньої польської держави.

Тому правильно Лободовський стверджує, що Польща виграла війну проти большевиків у 1920 році мілітарно, але програла її політично. „І та програ страшенно помстилася у 1939-му і потім у 1945-му роках". Цікаво, що в цьому пункті Юзеф Лободовський цілком віддзеркалює погляди польського професора Пьотра Вандича, який у своїй англомовній книжці „Совєтсько - польські відносини 1917-1921", що її видав у 1969 р. Гарвардський університет у Кембріджі, так само вважає Ризький договір нещастям не тільки для України, але й для Польщі, — всупереч поглядам автора цього договору, Яна Домбського, який уважав Ризький договір за тріюмф свого життя і польської державної мудрости.

Юзеф Лободовський признає потребу політичного реалізму. Але наприкінці своїх довгеньких „роздумувань" пише: „Поки існують люди, здатні посвячувати свою волю, особисте й родинне щастя і свою життьову кар'єру (у сучасній Україні не бракує таких людей), необхідно внести поправку до всяких реалістичних калькуляцій, як моральні імпондерабілія..."

Коли чуємо про шовіністичні антиукраїнські настрої у сучасній Польщі і коли час від часу читаємо міркування на польсько - українські теми, сповнені незнання проблеми і примітивізму думки, то така стаття, як оця остання Юзефа Лободовського, є підбадьоренням оптимістів, що, може, справді в майбутньому постане спільний польсько - український фронт проти спільного смертельного ворога Москви.

і. к-н

ВИБОРИ В КАНАДІ

Всього за тиждень перед виборами Президента в ЗСА відбудуться вибори в Канаді, які вирішать долю теперішнього канадійського ліберального уряду. За найновішими даними понад 40 відс. усіх виборців в Канаді ще по сьогодні не рішились, за кого мають віддати свій голос. У цих 40 відсотках лежить ключ до такого чи іншого висліду виборів.

У 1968 році Ліберальна партія під проводом П'єра Еліота Трудо здобула велику виборчу перемогу, діставши разом 155 місць у федеральному парляменті на всіх 264. Протягом останніх чотирьох років ліберальна більшість зменшилася до 147 місць. Консервативна партія, яка під проводом Джона Діфенбейкера здобула в 1958 р. рекордове число місць (208), і була при владі до 1964 р., в останньому парляменті мала всього 74 місця.

Роберт Л. Стенфілд, новий консервативний лідер, не виявив себе у змаганні з Трудо в 1968 році, але за даними цьогорічної виборчої кампанії виходить, що його вигляди покращали, враховуючи той факт, що значною мірою померкла харизма П'єра Трудо. Найкращим покажчиком популярности Стенфілда є те, що на його виступи приходить велике число людей, у багатьох випадках більше, як на виступи Трудо. Великим недоліком Трудо є те, що він, як інформують, скоро втомлюється, не виявляє в кампанії потрібного ентузіязму, іритується, зокрема, коли має діло зі злісними заввагами слухачів під час зібрань, з чим у всіх виборчих кампаніях політичні лідери зустрічаються.

За даними спостерігачів Ліберальна партія майже не має ніяких виглядів у прерійних провінціях Канади (Манітоба, Саскачеван і Алберта). Захиталася також позиція лібералів в Онтаріо, де в минулих виборах лібералі практично виелемінували консерватистів, які не здобули там ні одного мандату. Онтаріо вибирає разом 88 послів, і від того, куди підуть онтарійські виборці, залежатиме доля уряду Трудо. Тим разом Консервативна партія сподівається на перемогу у багатьох виборчих округах Онтаріо. Як відомо, в окрузі Ошава - Вітбі поновно кандидує від Консервативної партії наш земляк Михайло Старчевський (Стар), який у минулих виборах програв дуже малою кількістю голосів.

Іншим критичним місцем для Ліберальної партії і Трудо є Квебек, який нормально підтримує лібералів. У цих виборах квебекські консерватисти ведуть кампанію під проводом видатного колись ліберального політика К. Ваґнера, який у квебекській провінції втішається чималою популярністю. Коли вірити даним, що їх поширюють консерватисти, популярність Ваґнера у Квебеку тепер більша, як популярність Трудо. Провінційні уряди: консервативний в Онтаріо та ліберальний в Квебеку — активно підтримують своїх ліберальних відповідників на федеральному поземі, але щойно вибори покажуть, наскільки ефективною є ця підтримка. Також і в Канаді є тенденція серед виборців віддавати свої голоси за одну партію в провінційних виборах, а за іншу у федеральних. Таке, безперечно, може статися в цьогорічних виборах.

Крім консерватистів та лібералів, своїх кандидатів виставили Нова Демократична Партія під проводом Люїса та Партія Суспільного Кредиту (т. зв. кредитисти) в Квебеку під проводом Кавета. Для обох великих партій особливо небезпечною є Нова Демократична Партія (канадійські соціялісти), яка тепер контролює три канадійські провінції (Манітобу, Саскачеван та Британську Колюмбію) і виявляє чималий динамізм. Ще недавно були голоси, що треба рахуватися із значним збільшенням послів НДП, і то у такій мірі, що НДП перейме ролю офіційної опозиції, яку в останньому парляменті зайняли консерватисти. Тепер про це вже не говориться, і головний змаг таки буде між лібералами і консерватистами.

Н. Н.

Леонід Полтава

„БУДЬ ПИЛЬНИМ!"

У Львові в „Будинку політичної освіти" відкрилася 1-го жовтня особлива виставка і, як видко з пресових звітів, вона користується неабиякою популярністю серед населення. Інтриґує сама назва виставки: „Будь пильним!"

Під час другої світової війни стіни сотень тисяч німецьких домів, залізничних станцій, летовищ були „прикрашені" вигаданим Ґеббельсом гаслом: „Файнд герт міт!", себто „Ворог прислухається", і н ш и ми словами — „Будь пильним!" І чим більше терези війни перехилялись на с т о рону альянтів, тим більше таких алярмуючих написів з'являлося в гітлерівській Німеччині, тим неспокійнішим ставав л ю д оненависницький режим.

Щось подібне діється в СССР напередодні „святкувань" 50-ліття створення новочасної російської імперії. До трафаретних закликів ще старанніше працювати „для перемоги комунізму", і то в усьому світі, почали додолучатися щораз частіше заклики іншого типу: лісники мають пильніше оберігати ліси, загони „дружинників" мають активніше поборювати хуліґанство на вулицях великих міст, де не бракує чикаґського типу нападів на банки, стрілянини й завивання сирен московських міліційних „волґ"; сільська комсомольська молодь має пильніше доглядати колгоспних полів; письменники та мистці зобов'язані пильніше вивчати історію партії...

Згадана вище виставка у Львові під назвою „Будь пильним!" також не свідчить про те, що режим певний себе. Немає й мови вже про певність ідеологічну, бо немає віри в комунізм, як панацею для розв'язки тисячі й однієї проблем багатонаціонального СССР; відчутна вже непевність не ідеологічного типу, а непевність верхівця за свого коня і за самого себе. Забивання дошками дверей решток Божих храмів, відкриті й закриті суди, третій арешт нескореного Юрія Шухевича, і то саме в 30-річчя створення УПА, якою командував його герой - батько ген. Тарас Чупринка - Шухевич; десятки й сотні пожеж в Україні, на Далекому Сході та у велетенському районі під Москвою; вибухи на шахтах і в газових свердловинах, на заводах, як у столиці Білоруси Менську, де загинули понад 200 робітників, а врешті „Кривавий Червень" в Україні, коли понад 10 000 людей у Дніпродзержинську розгромили будинки КГБ і партії, де каґебісти й військо стріляли на людей — все це показує, що Москва натискає на вільний Захід в сторону „мирного співіснування" не з доброго серця, а з примусу. Великий недорід цього літа змусив СССР іти по хліб до ЗСА й інших країн, але Москва вже не може задовольнити народи СССР тільки хлібом, бо, як писав Дудінцев, „Не хлібом єдиним"...

Що показують на виставці „Будь пильним" у Львові? На жаль, ми там не були, але й так можна зрозуміти, чому населення масово йде на той „шов": там є нагода побачити фото Митрополита Андрея Шептицького, там напевно є світлини вояків і старшин УПА, членів ОУН, а що документи підфальшовані — так відвідувачі не в тім'я биті: сама совєтська влада навчила їх розуміти речі „навиворіт".

„На виставці зібрані вражаючі документи злочинної діяльности фашистських загарбників та їхніх посібників, націоналістичних зрадників і власовських запроданців у роки великої вітчизняної війни", — розповідає „Літературна Україна" з 3-го жовтня. „Криваві діла бандерівських недолюдків, підтримка їх уніятськими клерикалами висвітлені на цій виставці. Промовисті матеріяли свідчать про злочинну діяльність націоналістичних недобитків у повоєнні роки, в наші дні, а також про ту підтримку, яку надає їм та їхнім „братам по духу" імперіялістична Америка". „Літературна Україна" сповістила, що „більшість письменників вже побували на цій виставці. Це їм допоможе при вивченні матеріялу сучасного етапу боротьби комуністичної і буржуазної ідеологій".

Зброя ідеологічної боротьби, як і кожна зброя, може стріляти в різні боки. Українська зброя сильна своєю правдою і без допомоги „імперіялістичної Америки". І про це свідчить також львівська виставка під назвою „Будь пильним!"

В Ізраїлі димісіоновано 3-ох старшин поліції за погану охорону олімпійської дружини

Єрусалим. — Ізраїльський прем'єр Ґолда Меір повідомила у своїй промові в парляменті, „кнессеті", що димісіоновано трьох с т а р ш и н служби безпеки за недостатню охорону о л і м п і й с ь к о ї дружини Ізраїлю, з якої 11 осіб згинули у Мюнхені 5-го вересня ц. р. внаслідку терористичного наскоку арабських терористів. Прізвищ тих старшин не подано, як теж не подано подробиць, у чому саме полягала їх вина. Водночас вона висловилась критично про німецьку службу безпеки у Мюнхені, яка, мовляв, не взяла під увагу можливости арабського терористичного нападу і тому занедбала потрібну охорону на терені олімпійського села. Заява Ґолди Меір вперше офіційно потвердила, що Ізраїль мав власну службу охорони для своєї дружини на Олімпійських ігрищах у Мюнхені, яка проте виявилась недостатньою. У тій самій промові Ґолда Меір заповіла, що Ізраїль, не чекаючи на офензивні дії збоку арабських терористів, поборюватиме їх скрізь, де їх можна буде осягнути. Опозиція в ізраїльському парляменті критикувала її, що Ізраїль залишає незаторкненими арабських екстремістів, які проживають в чужинецьких країнах і приготовляють там протиізраїльські випади.

Омелян Пріцак

ГАРВАРДСЬКИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ І ШКОЛА ГРУШЕВСЬКОГО

(5)

Із названих учнів Грушевського („внуків" Антоновича) єдиний академік Іван Крип'якевич мав, згідно із схемою проф. Н. Полонської-Василенко, п р одовжувача-спадкоємця-учня („правнук" Антоновича) — О м е л я н а Пріцака*), тобто мене.

Цитую ці висліди історіографічних „генеалогічних" дослідів проф. Полонської-Василенко з обов'язку, а не з інших мотивів. Бо, при захованні належної скромности, мушу, як дослідник, зайняти становище до того опублікованого в д р у к о ваній формі факту. Отже, оцим підтверджую, що дійсно від академічного року 1936/37, коли я почав свої студії у Львівському університеті та в історичних комісіях НТШ у Львові (керованих проф. І. Крип'якевичем), проф. Крип'якевич, тодішній керівник української документальної школи істориків, з якихось об'єктивних причин почав готувати мене на продовжувача свого діла. Мої сходознавчі (чи як тепер — скандинавістичні) студії були теж заплановані у тій системі, згідно з потребами та завданнями д о к у м е нтальної школи.

Тому тільки з почуття відповідальности за дальший розвиток української документальної школи я виголосив у березні 1967 р. прилюдну доповідь, друковану відтак в кількох українських пресових органах, і нею почалась моя співпраця з Фондом Катедр Українознавства. Призначення мене головою Комітету Українських Студій в Гарварді, як і вибір на голову Наукової Ради ФКУ, моя згода прийняти ті відповідальні пости — мала свої об'єктивні підстави. Моя праця як керівника українознавчих студій в Гарвардському університеті була і є спрямована власне на продовження д о к ументальної школи. Коли в академічному році 1964/1965 я почав працю в Гарвардськім університеті, на сході країни нашого поселення, із можливістю діяти для користи українській громаді, я підпорядкував усі свої особисті наукові пляни і заняття отому основному завданню і вже в 1965 році зрікся добровільно керуванням дослідами в ділянках тюркології і алтаїстики в міжнародному маштабі (як президент авторитетної міжнародної наукової установи і головний редактор її видань).

В першу чергу треба було підшукати молодих талановитих кандидатів на вчених серед української академічної молоді, забезпечити їх гідними стипендіями і всебічно готовити до грядучих завдань. Коли перший підготовчий етап осягнено, був покликаний до життя науковий семінар українознавчих студій (в акад. році 1970/71) із своїм варстатом — науковою бібліотекою, збірниками та виданнями. Семінарійні засідання, які протоколюються і протоколи яких видасться друком, концентрувалися на методології дослідів та на джерелознавстві, власне в дусі документальної школи.

Запрошувано (і запрошується) українських і не-українських вчених усіх ґенерацій, щоб вони могли поділитися з гарвардцями своїм досвідом. Методично почалася праця над вивченням історії відповідних архівів та досліди у доступних архівах, а саме французьких, австрійських, італійських, польських і турецьких. Дисертаційні теми зорганізовані, як колись за часів В. Антоновича і М. Грушевського, так, щоб давали одну більшу цілість. Перша з чотирьох дисертацій починає періодом, на якому була перервана праця школи під керуванням М. Грушевського та І. Крип'якевича.

За перші чотири роки існування Гарвардського центру (1968-1972) можна було підготовити групу докторантів і передати їм естафету. Дозволю собі назвати на цьому місці імена тільки тих членів отого наймолодшого покоління д о кументальної школи, які вже виступили зі своїми розвідками чи то на сторінках свого органу „Рецензія", чи „Аналів УВАН", „Українського Історика" та інших органів: Л ю б о м ир Гайда, Юрій Грабович, Зенон Когут, Павло Маґочі, Франк Сисин і Орест Субтельний. Вони (а до них дійдуть ще й інші, бо українське гарвардське середовище начислює під цю пору вже кілька десятків надійних і працьовитих студентів) і є науковими „праправнуками" Володимира Антоновича, а науковими „п р а в н уками" Михайла Грушевського.

V

Як теперішній керівник української д о кументальної школи істориків в системі Гарвардського університету, хочу спрецизувати основні принципи нашої школи так, як я розумію „естафету", передану мені акад. І. Крип'якевичем.

Перший принцип фіґурує як мотто першого тому „Історії України-Руси" М. Грушевського. Це відома цитата зі св. Письма: „Увѣсте истину, и истина свободить ви" — „Пізнайте правду, а вона вас визволить".

Отже, ніякі компроміси із т. зв. рацією стану, т. зв. національним інтересом, мовляв „Salus rei publicae suprema lex esto" (добро держави — найвищий закон). Якщо історична наука не хоче скапітулювати і стати знаряддям тоталітарного молоха, вона мусить стояти на принципі історичної правди, все одно, чи ця історична правда приємна чи болюча. Найвищим критерієм історичної правди мусить залишитись наукове сумління даного дослідника.

Парадокс схотів, що на старій емблемі Г а р в а р ду красується слово Veritas, цебто — правда.

Другий принцип — українська наука мусить бути на рівні всесвітньої науки. Геттова схоластична істина — шкідлива і її треба викривати та поборювати (а не забронзовувати), без огляду на т. зв. святотатство у відношенні до священних корів. Науковець мусить знати ціну людської гідности і виявляти громадянську відвагу.

Третій принцип — усі гуманістичні дисципліни творять єдність. Історія мусить вивчатися паралельно з мовознавством і літературою. При захованні належної спеціялізації, наша школа не може додержуватися шкідливої обмежености. Як відомо, найкращу історію української літератури написав історик Михайло Грушевський.

Четвертий принцип має особливе значення. Він звучить: незалежно від того, що в різні часи українська національна територія належала до чужих держав, існує окремий український історичний процес, який має право на свою суцільність і на своє трактування як органічний процес у причинному зв'язку з попередніми фазами розвитку. Тому школа признає, що існує дисципліна — історія України-Руси зі своєю власною схемою, своїми потребами та методами.

Але тут треба якнайрішучіше підкреслити, що схема, опрацьована одним ученим, навіть своєчасним головою школи, не є релігійною догмою. Власне завданням кожної ґенерації вчених членів школи, а навіть їх обов'язком, подати свою власну,

(Закінчення на 3-ій стор.)

*) В тексті моє прізвище надруковане з двома помилками як Прицяк. Поза тим дата народження (1919) та університет (Гарвард) подані правильно.

НАГЛА І НЕВІДКЛАДНА СПРАВА — УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ! НА ВСТАНОВЛЕННЯ ТРЬОХ КАТЕДР ПОТРІБНО $1,800,000.00; ДОСІ ВПЛИНУЛО — $1,272,709.05; ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ $527,290.95

Відбувся Конґрес Американської Полонії

Детройт. — Конґрес Американської Полонії, керівної організації поляків в Америці, відбувся тут в днях 5-8 жовтня ц. р., паралельно з Конґресом Українців Америки в Ню Йорку. Приявними були 593 делеґати. Проводив суддя Адеско з Чикаґо. Звідомлення склав двократний дотеперішній голова Полонії Альойзи Мадзевський, якого обрано втретє на те становище. У Конґресі вперше взяла участь делеґація з Тексасу, голова якої, тут народжений молодий священик И. Янта, про якого польські звітодавці писали, що „ревно вчиться польської мови", запропонував створення „Клюбу 500", члени якого склали б до кінця цього року по 1.000 дол., набувши таким чином членство у Полонії на ціле життя. Названий священик заявив, що хоча не має 1.000 дол., але позичить їх. Зголосилося зразу 10 осіб, які вплатили чи деклярували вплату по 1.000 дол. Але минулорічна жертвенність польської громади в Америці не дала більше 90.000 дол. Тому на Конґресі були нарікання, що брак фондів не дозволив на будь-яку поважнішу діяльність канцелярії Полонії у Чикаґо й Вашинґтоні. Як успіх Управи стверджувано приступлення до Полонії чимало лікарів, адвокатів і промисловців, які дотепер бокували, а найбільшим позитивом Конґресу була приявність поважного числа молоді. Рішено продовжити каденцію Управи з трьох на чотири роки. На Конґрес Полонії прибув віце-президент Спіро Еґню, що його вітали оваційно, раз-у-раз перериваючи бурхливими оплесками його промову. Головною темою промови Еґню була потреба зберігати культурну спадщину батьків, спричиняючись таким чином також до збагачення загальної культури різнонаціональної Америки.

Виставка дереворитів Якова Гніздовського в Міннеаполісі

Міннеаполіс, Мінн. — Понад 50 дереворитів відомого мистця Якова Гніздовського з Ню Йорку будуть показані на його індивідуальній виставці в залі Інтернаціонального Інституту в днях від 18 жовтня до 15 листопада 1972 р. Влаштуванням цієї виставки та її організацією займається молода мисткиня Надія Новицька. Зацікавлення виставкою тим більше, що в Міннеаполісі Яків Гніздовський свого часу доповнював мистецькі студії. Крім огляду дереворитів, про які вже не раз якнайкраще відгукувалася світова преса, відвідувачі виставки зможуть подивитися також на документальний кінофільм Славка Новицького „Вівці в дереві", нагороджений на Нюйоркському Кінофестивалі. У тому фільмі зображено працю маестра Я. Гніздовського над одним із дереворитів, увесь технічний процес та потім його вислід у формі мистецького твору-відбитки.

КОРОТКІ ВІСТКИ

У ПРОСПЕКТ ПАРКУ В БРУКЛИНІ СТАВСЯ черговий злочин: на стареньку вчительку з 10 дітьми, учнями 5-ї кляси, які групою приїхали в парк відпочивати, напав якийсь молодий чоловік, вдарив палицею по голові, забрав в учительки торбинку з 13 долярами і зник. Перелякані діти почали кричати, і на їх крик хтось прийшов та повідомив поліцію. Вчительку Рут Ґрір повезли в лікарню, більше вона до Проспект Парку дітей не поведе, бо дирекція школи заборонила такі прогульки.

ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЕКСТРЕМІСТІВ У ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ ЗГОЛОСИЛИСЬ деякі американські ветерани В'єтнамської війни з готовістю вишколювати ірляндців у партизанській війні. Та екстремістична протестантська організація „Ульстерська Асоціяція для оборони" рахується з можливістю, що коли б Британія погодилася на вимогу Південної Ірляндії приєднати туди Північну Ірляндію, то вона — названа організація — поведе наступ, розпутуючи громадянську війну.

В АМЕРИЦІ ДАЛІ ГИНУТЬ ОРЛИ, найбільше тому, що ці великі птахи сідають відпочивати на дроти і вежі високовольтових електричних ліній. Вони гинуть від удару струму. У стейті Колорадо під такими електролініями знайшли 54 вбитих орлів, а в трьох західніх стейтах — біля 300 орлів, між ними й так зв. „лисих орлів", які вже стали великою рідкістю.

У МОСКОВСЬКІЙ „ПРАВДІ" ПОЯВИВСЯ допис із Вашинґтону її кореспондента Бориса Стрельнікова, в якому передбачується виборчу перемогу Речарда Ніксона. Стрельніков признає зручність Ніксона у веденні закордонної політики, але промовчує подорож Ніксона до Пекіну. Зрештою, совєтський журналіст має злобні завваги на адресу обох „буржуазно - капіталістичних" американських партій.

ПОНАД 1 000 ДЕЛЕҐАТОК ІЗ 35 СТЕЙТІВ з'їхалися до Ню Йорку на з'їзд жінок — домашніх робітниць, які немов би поставлені поза законами: вони важко працюють, часто не мають вихідних днів або платних відпусток, деякі заробляють лише 2 000 долярів на рік, хоча змушені жити в одній кімнатці та постійно перебувати на очах у „хазяйнів" тощо. У ЗСА є тепер півтора мільйони до-

ХАРЧОВА КРИЗА В СССР СПРИЧИНИЛА труднощі також у сателітських країнах — Польщі, Східній Німеччині й Чехо - Словаччині, яким Совєти постачали зерно. Західні експерти звертають увагу, що коли б Москва хотіла дотримати свої зобов'язання супроти сателітських держав, то могла б частину спроваджуваного з Америки збіжжя розвантажити в Ґданську. Зате Польща вишле в цьому році Совєтам один мільйон тонн картоплі.

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ мого Дорогого і Незабутнього МУЖА

бл. п. ВАСИЛЯ ШЕРЕЯ

буде відправлена

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

в КАТЕДРІ СВ. ВОЛОДИМИРА

160 Захід 82-га вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

у неділю, 22 жовтня 1972 р.

о 12-ій годині дня

Рідних, Друзів, Краян і Знайомих прошу в той день помолитися зі мною за спокій Його Душі.

Дружина ГАННА ШЕРЕЙ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. інж. Богдана Я. Онуферка

на Фонд Блаженнішого Верховного Архиєпископа і Кардинала Кир Йосифа VII зложили свої пожертви слідуючі ВШ. Пані і Панове:

По 50 дол.: Мґр. Наталія і мґр. Кость Медвідські, Торонто;
По 30 дол.: Л. і М. Онуферко;
По 25 дол.: Ірина і д-р Володимир Процюк;
По 20 дол.: Галина і Антін Швак;
По 15 дол.: Ірена і проф. Ілля Гомонко, Монтреаль, Евгенія Онуферко;
По 10 дол.: Оксана і Осип Филипович, Родина Брикович, Ірена, Віра і Христя Козак, Анна і Петро Панчишин, Йосиф Бурштинський, Ірена і інж. Володимир Медуха, Мирослав Абрисовський, Ірена і Григорій Козак, інж. Евстахій Филипович, мґр. Теодора і мґр. Модест Кузьмович, Анна і Михайло Куриляк, Родина Насевич, Микола Онуферко, інж. Юрій Хухра з родиною, д-р Любомир і Стефанія Крохмалюк, Торонто, проф. Михайло і Ярослава Ребрик, Торонто, Апольонія Крохмалюк, Торонто, Ірена і Антін Бачмага, Олена Кульчицька, Олена Шиприкевич, Верка Пастушенко-Чубата, Н. Н.;
По 8 дол.: Інж. Галина і інж. Богдан Філінські;
По 5 дол.: Галина Барабах, Ольга і Михайло Середа, Юстина Огоновська, Галина Крохмалюк, мґр. Юрій Вонторський, Любомир Люба, д-р Володимир Бачинський, Евгенія і Мирослав Подоляк, Леонтина і Осип Петрович, Віра Пак, Марія і д-р Корнило Филипович, Богдан Стефанишин, Христина і інж. Ігор Старух. Разом 448.00 дол.

На СВ. ЛІТУРГІЇ, які будуть відправлені в Римі жертвували:

По 5 дол.: Марія Головінська, Мирослав Абрисовський, Ірена і інж. Володимир Медуха, Олена Филипович, Леонтина і Осип Петрович, проф. Володимир Мацьків, Д. і А. Матковські, мґр-и Теодора і Модест Кузьмович, Е. Онуферко, Анна і Іван Дзівак, Оксана і Осип Филипович, Марта Онуферко, Ірена і Евген Козак, Родина Брикович, Ірена, Віра і Христина Козак. Разом 75.00 дол.

ЗБІРКИ ПРОВЕЛО Т-ВО ЗА ПАТРІЯРХАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКЦ — ВІДДІЛ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ.

ГАРВАРДСЬКИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ І ШКОЛА ГРУШЕВСЬКОГО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

кращу схему, згідно з новими вислідами історичної науки. Бо історична наука не релігія. Догма є об'явлена, її можна — і треба — тільки безапеляційно сприйняти. Завдання теолога власне знаходити для догми щораз краще обґрунтування. Зате наукова схема не об'явлена, а опрацьована на базі кожночасно відомих і встановлених фактів, які можна (і треба!) перевірити і яких число в міру поступу дослідів постійно збільшується. Тут зобов'язує засада „Amicus Plato, sed veritas magis amiciacia" (Приятель — Платон, але правда ще більша приятелька).

VI

Доходимо до кінця наших розважань. Сподіваюся, що із сказаного тут ясно виходить, що питання вроді: яке відношення Гарвардського центру до школи Грушевського, могли постати тільки при необізнанні громади нашої країни поселення з усім розвитком українського наукового процесу. Це зовсім ясно, що ці слова говорю не як закид у сторону громадянства, а тільки як пояснення. Бож було б абсурдом вимагати від громадянина-еміґранта бути знавцем історії української науки.

Тож, відповідь на дані питання проста: Гарвардський Центр Українських Студій, або гарвардська українська школа є дальшим етапом розвитку тієї самої української документальної школи, яка після 80-літнього підготування постала в Києві наприкінці 60-их років XIX ст. і поширилася опісля на Харків (Багалій), Одесу (Слабченко) і Львів (Грушевський, Крип'якевич), при чому при специфічних виїмково сприятливих об'єктивних обставинах в рр. 1894-1914 львівська галузь школи під керуванням Михайла Грушевського досягла особливого розквіту. Тепер українська документальна школа знайшла собі батьківщину на цьому континенті, в Гарвардському університеті. Це вже її п'ята генерація.

Отже гарвардська школа і школа Грушевського це не протирічні величини — це одне!

А раз відновилася українська документальна історична школа, оця лябораторія і компютор української свідомости на принципі корпоративної спадковости (підкреслюю: уже в п'ятій ґенерації!) і при постійному матеріяльному забезпеченні (хоч покищо ще обмеженому), так усі на початку оцього докладу цитовані побоювання є тільки нічною примарою, татарськими вістками без ніякої реальної небезпеки або наявною брехнею, спрямованою тими, кому українська чиста наука є смертельною небезпекою.

Бо, тут ще раз підкреслюємо, квінтесенція оцих розважань ясна: Гарвардський центр це — гарвардська галузь школи, що вже конкретно існує і діє. Центр не є щось нове, невідоме — а сьогоднішній варіянт української документальної історичної школи, що в один свій період, в рр. 1894-1934, окреслювалася іменем школи Михайла Грушевського.

(Кінець).

Ольга Павлова побувала з американською музичною делеґацією в Україні

Корал Габлес, Флоріда. — Відома українська співачка, виконавець багатьох народних пісень, награних на довгограйних платівках, Ольга Павлова побувала, як член американської Крайової Федерації Музичних Клюбів, у закордонній поїздці. Федерація була заснована ще за президента Двайта Айзенгавера. Від 9 до 30 вересня група відвідала Брюссель, Лондон, в СССР — Ленінград, Київ, Москву, а потім через Париж повернулась до Америки. Члени групи зустрічалися з композиторами у відвідуваних країнах, професорами музики, відвідували радіостанції, школи, музеї тощо. У кожній країні Ольга Павлова дарувала відповідним особам платівки з українськими піснями у її виконанні. У Києві вона промовляла до зібраної авдиторії українською мовою, хоча народилася у родині о. П. Божика з Буковини у Вінніпеґу, в Канаді, та співала в музичній школі ім. Штогаренка його ж пісню на слова Т. Шевченка „Якби мені черевички" й інші українські пісні. Таким чином здійснилася давня мрія Ольги Павлової побувати в Україні, звідки пішли її батьки і пісні, які вона завжди виконує.

СПОРТ

ЛЕВИ У СТЕЙТОВОМУ ФІНАЛІ

Леви — Марунс 2:1 (0:1).

Чикаго, Іллиной. — У неділю 1-го жовтня ц. р. стрінулася перша футбольна дружина УАСТ Леви у півфінальних змаганнях стейту Іллиной за чашу губернатора цього стейту Ричарда Огільві з італійською дружиною Марунс на стадіоні Віннемак парку. До стейтового півфіналу дійшли Леви, перемігши в перших змаганнях асирійську Левицю 13:0, а в чвертьфіналі італійську дружину Унтер 70 9:1. Марунс дійшли до стейтового півфіналу, перемігши в перших змаганнях їхніх національних суперників,— італійську дружину Ювентус 2:1, в других змаганнях вони перемогли Гайленд Парку 3:0, а в чвертьфінальних змаганнях Марунс перемогли сильну грецьку дружину Олімпікс 4:0. Стейтовий півфінал між Левами та Марунсами заповідався цікаво й притягнув до Віннемак парку не мало українських і італійських любителів футбольної гри. Гру почали Леви з атакою на ворота Марунсів і наша атака, не використала два наріжняки на самому початку. Суддя Травтман мусів викинути з площі вже в п'ятій хвилині їх штопера, який копнув без м'яча змагуна Левів. Наш воротар Вадим Мишалів зловив високий м'яч у 6-ій і низький м'яч у 7-ій хвилинах гри. Наступ Марунсів продовжувався і вони відкрили рахунок 1:0 з вільного стрілу в 25-ій хвилині, довгим низьким стрілом попри лівий стовп воріт. У другій половині атака Левів посилилася і Рой вирівняв 1:1, використавши вибіг воротаря Марунсів, а Євген Андрущишин виступ змагань 2:1 з пробою у 86-ій хвилині. Відношення наріжняків 10:1 в користь Левів.

У стейтовому фіналі стрінулися Леви з грецькою дружиною Геркулес, яка перемогла в другому півфіналі, після змагань Леви — Марунс, еквадорську дружину Атлетікс 4:0. Фінал Леви — Геркулес має відбутися в неділю, 15 жовтня.

Склад дружини Левів: Вадим Мишалів, Євген Мишалів, Кіпка, Крат, Капубський, Рамон Аріяс, Шлінтер, Шлапак, Рой, Андрущишин, Ґрін і Нога. У резерві: Іваник, Круг і Лецюк.

Доріст: Леви — Рамс 2:3

Левенята знова програли 2:3 до їхніх німецьких ровесників Рамс. Ворота стрілили Рейнарович і Юрчик Мишалів, якого два брати є змагунами першої дружини.

ПЕРША ПЕРЕМОГА СК „КРИЛА"

Крила — Реаль Ф.К. 6:1

Сумівські Крила з осередку ім. Миколи Павлушкова здобули першу перемогу в осінньому сезоні, розгромивши німецьку дружину Реаль Ф.К. 6:1 у Веллес парку. Ворота стрілили адвокат Юліян Куляє 2; його брат Мирон Куляє 1, Думановський 1, Петраш 1 і Сальвадоре 1. Як Крила так і Реаль Ф.К. в Першій Дивізії групи Червоні Національної Футбольної Ліги Чикаґо Крила стараються за всяку ціну втриматися у першій дивізії, в якій вони грають, почавши від 1955 р., за винятком 1964, 1965 і 1966 рр., коли Крила грали у Вищій Дивізії Чикаґо.

Петро Головатий

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — МАДЯРСЬКИЙ С. К. 2:2 (1:1).

Ню Бронсвік 15 жовтня — Свої п'яті з черги мистецькі змагання „Великої Десятки" Шейфер Ліґи Ню Джерзі, цим разом з місцевим Мадярським клюбом, „Ч. Січ" закінчила ремісовим вислідом — 2:2.

Традиційно українським футболістам цей Мадярський клюб, завжди був важким ... більшості „Січовики" виходили переможцями. Важко прийшлося змагатися нашим футболістам цим разом, коли наша дружина виступає в ослабленому складі, без своїх стандартних крилових. Мадярські футболісти завзято атакували і вибороли бажаний реміс в кінцевій стадії змагань. Ведення 1:0 господарі здобули в 30-ій хвилині, використавши вповні помилковий вибіг воротаря „Ч. Січі", яким у цій зустрічі був Гільгерс. В 33-ій хвилині Фарміга вирівняв вислід 1:1, закінчивши успішно свій довгий рейд, оминувши вибігаючого воротаря Мадярів. Після цього голя „Ч. Січ" мала значну перевагу, але до закінчення половини вислід не змінився, — м'яч двократно відбився від стовба воріт Мадярів, а один раз оборонець господарів вибив його з лінії порожніх воріт. Після перерви „Січовики" продовжували грати офензивно, одначе, ослаблений напад не використав вповні перевагу. В 70-ій хвилині — знову — Фарміга повторив свій довгий рейд, ефективним голем, яким здобув ведення 2:1. Після цього голя у нікого не було сумніву, що переможцями вийде „Ч. Січ". Українські футболісти широко і завзято атакували, чергові можливі голі „висіли в повітрі", але їх так і не здобули „Січовики". У 89-ій хвилині господарі дістали можливість викиду м'яча з-поза лінії, після якого вони зуміли перекинути акцію в підворіття „Ч. Січі", і здобули вирівняння 2:2, щоб змінити цей вислід „Січовикам" уже не залишалося часу. Перед закінченням половини гри суддя Савіно усунув Ренерея і штопера господарів за гостру гру. „Ч. Січ виступила до цих змагань без Лісевича, Леоніва, що були покликані до національної ґвардії та останню гру без суспендованого Лужняка, в такому складі: Гільгерс, Касіяненко, Паньків, І. Паливода, Каздоба, Д. Паливода, Понось, Ренерей, Фарміга, В. Ткач, Гургач і М. Паливода.

„Чорноморська Січ" II — Сербський С. К. Елизабет 7 : 0.

Молодші „Січовики" розгромили своїх суперників — Сербський С.К. з Елизабет на їхній площі — 7:0. Переможні голі здобули: Б. Хамуляк 3, М. Гординський 2, Р. Рабій і Р. Хромовський по одному.

„Чорноморська Січ" (мол. юнаки) — Савт Орaнж (мол. юнаки) 8:1

Це перший виступ наших мол. юнаків, в якому вони здобули високу і заслужену перемогу — 8:1. Переможні голі здобули: Ю. Ілемський 2, Б. Ольшанівський 2, З. Біланич 2, Б. Бердей 1 і І. Лавук 1. Дружина мол. юнаків „Ч. Січі". дебютувала в такому складі: І. Кріса, Б. Бердей, М. Потежний, Ю. Ілемський, М. Процюк, П. Гродецький, Б. Вакун, Т. Тилко, Б. Лоневський, Я. Лозовий, А. Ковар, М. Ляшук, Я. Лавук, Б. Ольшанівський, І. Крутий, Б. Бойко, Р. Біланич, Ю. Рубчак, С. Набережний, З. Біланич, Грицковян. Менаджер В. Потежний, тренер В. Бакун.

„Чорноморська Січ" (новаки) — Савт Орaндж (новаки) 7:1

Переможні голі здобули: А. Бакун 2, М. Олесницький 2, М. Хамуляк 1, М. Паславський і П. Лозовий. Менаджером дружини є мгр І. Хамуляк, тренер Ю. Гельбік.

Гаківка
„Чорноморська Січ" — Збірна - Елкс-Бруенс 4:1

У других товариських змаганнях, перед ліговим сезоном, „Ч. Січ" перемогла цим разом збірну двох чільних клюбів Гаківкової Ліґи Велі Скейтерс, якими є Велкс і „Бруенс". Переможні голі здобули: Р. Семенюк, Є. Семенюк, М. Будний і Л. Соловей.

Бридж

У першому вечорі ... ірських змагань „Ч. Січ" в „Дуплікейт Бридж", що відбулися в суботу вечором 14 жовтня, переможцями вийшли: інж. А. Лапичак і І. Пеленський.

Відбиванка

4 листопада ц. р. в залі „Колюмбія Гай Скул" у Мейплвуді відбудеться I турнір в рамцях Відбиванкової Асоціяції Америки, господарем якого є „Ч. Січ". У цьому жіночому турнірі візьме участь I жіноча відбиванкова дружина „Ч. Січі".

I чоловіча відбиванкова дружина розпічне свій сезон 11 листопада в турнірі, що відбудеться в Монтреалі, Канада. Після чого наші відбиванкарі 25-го листопада їдуть до Скрентону, Пенсильвенія. 7 січня будуть учасниками турніру в Самит, Ню Джерзі.

О. Твардовський

ВІСТІ З ТРИЗУБА

8 жовтня ц. р. чотири дружини Тризуба розіграли змагання копаного м'яча, з такими вислідами::

Тризуб — Блю Стар	1:3
Тризуб резерва — Блю Стар резерва	3:1
Тризуб учні Голі Террорс	3:1
Тризуб новаки Голмесбурґ	2:1

По програмі першої команди внаслідок невідповідного складу її нападу — Управа звільнила змагунів Перейру і Мартінеза, а заанґажувала Ділійона. Можливо, що теж вже гратиме Арцібар, якщо своє звільнення з команди, у якій досі грав доставить на час.

Це скріплення нападу зроблено з огляду на важкі змагання проти Айнтрахту, які відбудуться в неділю 22-го жовтня 1972 р. о год. 2.30 на грищі при 5400 Брод вул. Резерви обох дружин розіграють свої змагання о 12.45 на цій самій площі. Рівночасно на долішній площі будуть грати новаки проти Пенн Академі о год. 1.15, а учні проти Джуніята о год. 2.30.

М. С.

ЖІНКА ПОТРАПИЛА НА РОГИ ЛОСЯ

На Харківщині в селище Нова Покровська прийшов велетенський дикий лось із гарними випещеними рогами. Спочатку він ходив у полі за трактором і обнюхував землю, потім попрямував у селище й гордо пройшовся вулицями. Зупинився лось перед домом якоїсь М. Рудавіної, як подали „Ізвестія" з 12 жовтня, і пішов через подвір'я у сад, щоб там поласувати яблуками. Рудавіна вискочила з хати й почала відганяти „злодія", який врешті кинувся на неї, підняв на роги і, перекинувши через себе, подався під вигуки сусідів. М. Рудавіній нічого не сталося, лиш добре „наїлася страху".

ТАРЗАН, Ч. 6830. До табору кіків прибули тупельські жінки

WITH THE ARRIVAL OF TUPELO WOMEN- A PRIMITIVE CEREMONY, SELDOM WITNESSED BY STRANGERS...
THIS IS THE FIRST TIME I'VE SEEN A WHOLESALE SWAPPING, BY ANY TRIBE, OF COWS AND HOGS FOR WIVES, MAJOR DUNN- SO I'M CURIOUS TO DISCOVER HOW IT'S DONE. THE BAG TUPELO CHIEF TULA BROUGHT SEEMS TO HAVE SPECIAL IMPORTANCE.
WE AGREE, FRIEND MUMU! YOU SEND TUPELO COUNTRY 12 COWS, 20 HOGS FOR EACH 10 WOMEN I HAVE BROUGHT YOU! WE TUPELOS WILL HAVE LONG, LONG PEACE WITH YOU KIKIS!
WA-EYA! LET THE MATING OF KIKI WARRIORS AND TUPELO WOMEN BEGIN!

Із прибуттям тупельських жінок — примітивна церемонія, свідком якої рідко коли бувають чужинці . . .

Це перший раз, що я бачу ... ким племенем корів і свиней за жінок, майоре Данне, — але я цікавий побачити, як це станеться. Здається, що мішок, що його привіз вождь тупелів Туля, гратиме особливо важливу ролю.

Ми згідні, друже Муму! Ви пішлете до країни тупелів 12 корів і 20 свиней за кожних 10 жінок, що я їх привів вам! Ми тупелі будемо зберігати довгий-довгий мир з вами кіками!

Гаразд! Хай розпічнеться одружування воінів кіків з тупельськими жінками!